

PROGRAMUL PARTIDULUI REFORMEI

I. CONSIDERAȚII GENERALE

Crearea Partidului Reformei

Conștienți de amploarea noilor realități mondiale:

- cooperarea statelor și popoarelor pentru depășirea problemelor globale;
- noua renaștere culturală, ecologizarea existenței umane și umanizarea relațiilor sociale;
- dezvoltarea rapidă a tuturor tipurilor de comunicare între oamenii de pe toate meridianele;
- primordialitatea problemelor economice în fața celor politice și ideologice;
- succesul incontestabil al liberei întreprinderi și democrație în societatea umană;
- deschiderea spre comerțul liber și libera circulație a valorilor;

dar conștienți de situația actuală și viitoare a Republicii Moldova și înțelegând că șansa Republicii Moldova de a beneficia de avantajele schimbărilor din lumea contemporană rezidă în voința și capacitatea lui de a promova reformele cardinale la scara întregii societăți, constituim Partidul Reformei, ca necesitate obiectivă și ca expresie a libertății de asociere și activitate politică și civică.

Partidul Reformei, creat în septembrie 1993 concentrează voința spre, schimbări pozitive în toate sferele vieții și își propune elaborarea, susținerea, propagarea și promovarea strategiei reformei pentru a include societatea noastră în familia popoarelor civilizate.

Caracterul Partidului Reformei

Definindu-se ca formațiune politică de centru-dreapta a adeptilor cursului strategic spre reforma radicală și ireversibilă a societății posttotalitare, Partidul Reformei va conlucra cu alte asociații de cetățeni, pentru reșezarea vieții poporului pe temeuri firești, unanim acceptate în lumea modernă.

Dimensiunea umană a partidului Reformei

Convins fiind că cultura și credința milenară trebuie să devină mobiluri în activitate, că numai integrându-ne în colectivitatea umană și protejând drepturile și libertățile fundamentale ale omului putem să ne ocupăm locul meritat în comunitatea internațională, Partidul Reformei militează pentru umanizarea relațiilor sociale și a activității politice.

II. PRINCIPII FUNDAMENTALE

Politica în viața noastră

Economia, familia, cultura, credința, prietenii, știința, țara, pacea, fericirea aceste valori general umane sunt mai apropiate inimii omului decât politica. Dar fără aportul politicii succesul în toate sferile de bază ale vieții e imposibil. O politică eficientă e condiția primordială a progresului multilateral al societății. Cea mai bună soluție pentru societatea noastră e politica pozitivă, politica reformelor. Reforma este mentalitatea, credința și calea în viață a membrilor și aderenților partidului.

Garantarea proprietății private și protejarea liberei întreprinderi

Pornind de la premisa că un stat este bogat în primul rând prin averea și bunăstarea fiecărui individ, Partidul Reformei militează pentru ocrotirea și garantarea de către stat a proprietății private și a liberei întreprinderi și va milita pentru consfințirea constituțională a următorului principiu: proprietatea privată este temelia economică a statului și este sfântă.

Respectarea drepturilor omului

Partidul Reformei promovează ca principiu suprem drepturile și libertățile fundamentale ale omului în condițiile statului de drept și ale ordinii naturale. Promovăm principiul egalității oamenilor în fața legii, indiferent de starea socială, sex, confesiune, etnie, avere etc. Partidul Reformei este susținătorul activ al drepturilor fundamentale ale omului, copilului și minorităților naționale consfințite în dreptul internațional contemporan și decurg din tratatele și convențiile internaționale la care Republica Moldova este parte.

Economia țării

Partidul Reformei militează pentru refacerea și dezvoltarea complexului economic al Republicii Moldova, pentru o strategie eficientă de tranziție la economia de piață - necesitate obiectivă și unic model viabil în lumea contemporană. Considerând că succesul reformei depinde în mod decisiv de mentalitatea oamenilor, Partidul Reformei promovează ideile economiei de piață în societate, pentru a obține un atașament cât mai larg la cursul spre schimbare. În acest scop Partidul Reformei își subordonează întregul program de activitate relansării economice a țării și prosperării individuale a cetățeanului.

Pentru un stat modern

Partidul Reformei militează constant pentru separarea reală a puterilor în stat, în legislativă, executivă și judecătorească ca expresie a garantării drepturilor omului și ca principiu de guvernare efectivă. Ne pronunțăm: - pentru un Parlament și un Guvern profesionist și o justiție independentă.

Partidul Reformei optează ferm pentru obținerea independenței reale a țării, considerând Republica Moldova un stat unitar, independent și indivizibil, în care locuiesc în bună înțelegere toți cetățenii ei, indiferent de originea lor etnică.

Partidul Reformei consideră drept obligație primordială a statului promovarea reformelor, crearea structurii economiei de piață și a societății democratice.

Recunoscând rolul armatei, poliției și serviciilor speciale în protejarea securității individuale și în păstrarea stabilității statului de drept, Partidul Reformei se pronunță pentru depolitizarea, profesionalizarea și modernizarea acestora sub aspect organizatoric și moral, tehnic și financiar.

Republica Moldova în lume

Adept al respectării principiilor dreptului internațional Partidul Reformei se pronunță pentru integrarea ireversibilă a Republicii Moldova în comunitatea europeană și mondială, în organizațiile regionale și se opune ferm oricăror tratate și convenții care pot periclita suveranitatea țării.

III. POLITICA ECONOMICĂ

Sarcina de bază a politicii economice a Partidului Reformei constă în asigurarea unui consens general pentru tranziția rapidă și legală de la economia de tip socialist la cea de tip managerial și garantarea condițiilor pentru bunăstarea populației țării.

Caracterul reformei economice

Partidul Reformei se pronunță ferm pentru instituirea economiei de piață în baza proprietății private și funcționând după legile economice obiective considerând că reforma economică trebuie să fie atotcuprinzătoare și radicală, bazată pe analize științifice adecvate situației concrete din Republica Moldova. Partidul Reformei propune un program propriu de tranziție și consolidare a economiei de piață.

Analiza potențialului existent

Partidul Reformei consideră obligatorie diagnosticarea suplimentară a potențialului material și uman la toate nivelele structurilor economice și sociale, în care se include:

- evaluarea întregului potențial economic din interiorul și din afara republicii și admiterea prin lege a părții privatizabile;
- evaluarea și inventarierea potențialului natural;
- evaluarea potențialului uman, științific și cultural.

Limitele părții privatizabile

Partidul Reformei consideră că o condiție primordială a democrației economice este difuzarea maximală a capitalului social către proprietarul privat. Formarea și lărgirea grupului de proprietari privați este o sarcină strategică a Partidului Reformei. Proprietatea de stat trebuie limitată la obiectivele de importanță strategică. În acest scop Partidul Reformei optează pentru revizuirea Programului de Stat de Privatizare, modificarea și definitivarea cadrului juridic și organizatoric al privatizării și mărirea considerabilă a părții privatizabile.

Concepția privatizării

Privatizarea nu e un scop în sine, ea este cea mai eficientă formă de redresare economică. Considerăm că privatizarea prin bunurile patrimoniale care este o modalitate aparent democratică, dar economic ineficientă urmează a fi completată prin privatizarea propriu-zisă – obiectivele principale supuse privatizării să fie realizate contra valuta națională. Partidul Reformei e convins că administrarea și creșterea avuției naționale și-o poate asuma competent și

responsabil pătura socială a proprietarilor și managerilor, cooperând cu majoritatea membrilor societății.

Politica investițiilor

În concepția noastră statul trebuie să se implice în realizarea de investiții, în special în domeniul privat productiv și de prestări servicii care reduce șomajul, sporește productivitatea muncii și creează bunuri de consum. Partidul Reformei optează pentru utilizarea neîngrădită a profitului și modificarea legislației în vederea încurajării, protejării și susținerii investițiilor întreprinzătorilor privați locali și atragerii capitalului străin. Ne opunem politicii de sprijinire preferențială a întreprinderilor de stat ineficiente și falimentare.

Sistemul fiscal

Partidul Reformei optează pentru un sistem de impozitare unic și aplicat câștigului efectiv, în baza declarației personale asupra veniturilor și prin controlul statului asupra veridicității ei. Considerăm că sumele investite în cultură, învățământ, știință, sănătate, sport trebuie scutite de impozitare.

Reforma sistemului financiar-bancar

Optând pentru desființarea monopolului statului asupra operațiunilor specifice sistemului bancar, suntem pentru:

- crearea peții financiare libere și încurajarea instituțiilor financiar-bancare private;
- un buget echilibrat pe termen lung;
- o balanță de plăți externe excedentară;
- punerea în circulație a valutei naționale, echilibrarea cursului de schimb și asigurarea convertibilității ei;
- o politică de creditare îndreptată spre reformarea, restructurarea și relansarea economiei.

Politica științifică și tehnică

Optăm pentru crearea cadrului legislativ economic și organizatoric de dinamizare a creativității științifice și tehnice și de urgentare a introducerii și aplicării tehnologiilor avansate.

Permanentizarea reformei

Partidul Reformei se pronunță pentru adoptarea unui program de principii în domeniul reformei economice - Convenția Economică, care să asigure continuitatea procesului de reformă și să evite oscilările din politica guvernelor care se succed.

III. 1. Industria

În viziunea Partidului Reformei relansarea industriei prin noi investiții și tehnologii, crearea noilor locuri de muncă, ridicarea motivației angajării createore e imposibilă fără o privatizare efectivă. Capitalul social național din industrie în cea mai mare parte trebuie comercializat proprietarilor privați și într-o măsură mai mică - transferat către cetățeni prin bonurile patrimoniale.

Rentabilizarea industriei

Partidul Reformei apreciază ca total greșită politica de susținere bugetară a coloșilor industriali ineficienți și consideră că schimbarea formei de proprietate în complex cu liberalizarea politicii economice a statului (renunțarea la dirijarea administrativă și planificarea centralizată) va impulsiona restructurarea și rentabilizarea lor. Ne pronunțăm pentru restructurarea cantitativă și calitativă a industriei numai în funcție de interesele naționale și a posibilităților reale, actuale și viitoare, de cooperare cu țările vecine.

Un Program Național în domeniul industrial

Partidul Reformei va contribui la elaborarea unui Program Național de reformă și dezvoltare a industriei, care va include:

- strategii de stimulare a transferului de inteligență și competență tehnologică în sferile de vârf, de creare a condițiilor avantajoase firmelor care elaborează tehnologii avansate;
- programe de investiții de interes general în ramurile cheie, în primul rând de stimulare a creșterii în ramurile scientointensive și în special a microelectronicii, a producției de mașini unelte, utilaje și echipamente pentru agricultura și industria alimentară;
- identificarea surselor de energie, diversificarea lor pentru asigurarea independenței energetice a țării;
- strategii eficiente de penetrare pe piețele mondiale de materie primă și de producție finită pentru produsele industriei naționale;
- stimularea importului și exportului de licențe tehnologice și de producție scientointensivă;
- modalități eficiente de ecologizare a industriei;
- aplicarea unor tehnologii care asigură protecția muncii în industrie la nivelul exigențelor mondiale.

III. 2. Agricultura

Elementele centrale ale politicii agrare

Partidul Reformei optează pentru legiferarea dreptului proprietății private asupra pământului ca mijloc de relansare a agriculturii și temelie a valorilor morale, tradiționale. Apreciind că tehnologia prelucrării pământului și actuala dotare a agriculturii implică un efort deosebit, Partidul Reformei recunoaște dreptul la orice formă de asociere în baza proprietății private. Considerăm că statul trebuie să-i creeze proprietății private în agricultură condiții avantajoase de creditare și asigurare a întregii activități prin crearea unui sistem financiar bancar agricol modern. Suntem pentru formarea unei rețele generale de servicii în domeniul agriculturii:

- birouri de consultare, expertiză și prognoză;
- servicii complexe de transport și lucrări agricole;
- servicii pentru desfacerea producției, asigurarea cu material semincer, cu materiale biologice pentru crescătorii de animale prin firmele și instituțiile de cercetări specializate;
- o industrie alimentară modernă, capabilă să valorifice resursele agricole cu cote înalte de profit pentru producător, care ar satura atât piața internă, cât și ar concura cu produsele agricole pe piețele lumii.

Îmbunătățiri funciare

Considerând drept nesatisfăcătoare starea terenurilor agricole și a sistemelor de hidroameliorare, Partidul Reformei apelează pentru protejarea deosebită a investițiilor, recuperabile pe termen lung, în sfera îmbunătățirilor funciare.

Crearea unui sistem de asistență și asigurări sociale la sat

Specificul satului impune organizarea unui sistem de asistență socială permanentă: asistență medicală socială, școli de cultură generală și instituții preșcolare, școli agricole și de meserii, un sistem de pensii adecvat, căi de acces și sisteme de comunicare operativă, prestări servicii, instituții de cultură și cult.

Crearea de întreprinderi model și sprijinirea fermelor private

Partidul Reformei susține formarea unor întreprinderi și asociații de proprietari privați model, ca bază experimentală pentru metodele economiei de piață.

Vom constitui fonduri proprii pentru sprijinirea fermelor private și vom participa la formarea băncilor private care contribuie la refacerea agriculturii.

Pentru expansiunea produselor agricole autohtone

Partidul Reformei optează pentru un program eficient de încurajare a exportului produselor agricole autohtone și de expansiune civilizată pe piețele agricole ale lumii.

III. 3. Reforma serviciilor (comerț, prestări servicii, turism)

Partidul Reformei consideră că pentru formarea infrastructurii economiei de piață și lărgirea păturii sociale mijlocii ca garant al societății democratice, o atenție deosebită trebuie să se acorde dezvoltării sectorului terțiar. Optăm pentru privatizarea imediată și totală a acestui sector, precum și pentru liberalizarea comerțului și a prețurilor, protejând totodată și interesele consumatorului.

Cadrul legislativ de încurajare a sectorului terțiar privat

Pentru urgentarea reformei sectorului terțiar privat considerăm necesare elaborarea unui cadru legislativ care să descătușeze inițiativa privată în comerț și prestări servicii, un program de investiții în domeniu, recuperabile pe termen mijlociu și lung, credite avantajoase, măsuri fiscale și vamale care să susțină comercializarea produselor autohtone, pregătirea cadrelor pentru sectorul terțiar la nivelul exigențelor contemporane.

Punerea în circulație a patrimoniului turistic

Partidul Reformei consideră turismul un sector important de relansare economică imediată și optează pentru: protejarea investițiilor în turism, valorificarea zonelor existente, mărirea accesibilității și creșterea competitivității tuturor zonelor turistice, protejarea prin lege a patrimoniului turistic, susținerea prin legi și investiții a agroturismului, pregătirea de cadre în domeniul turismului.

Locul sectorului terțiar în structura economică și socială

Sectorul terțiar care se confruntă nemijlocit cu consumatorul este mai receptiv la ridicarea standardului calitativ prin diversificare, modernizare, profesionalizare, privatizare și concurență. Partidul Reformei consideră extinderea sectorului terțiar drept un obiectiv major al politicii sale economice și sociale.

III. 4. Transporturile și comunicațiile

Partidul Reformei susține necesitatea unei largi privatizări în domeniul transporturilor și sprijină inițiativa privată în extinderea rețelelor de transport și modernizarea celor existente prin investiții și tehnologii, pentru un transport operativ, economic, civilizată și nepoluant.

Partidul Reformei optează pentru canalizarea investițiilor în domeniul comunicațiilor și informatizării societății prin crearea unui sistem național compatibil cu sistemele informaționale și de comunicare moderne.

III. 5. Încurajarea exportului

Partidul Reformei se pronunță ferm pentru încurajarea, protejarea și susținerea de către stat a exportului, reexportului și a operațiunilor de intermediere la export. În acest scop susținem elaborarea unui program și constituirea unui fond specializat.

IV. APĂRAREA PROPRIETĂȚII PRIVATE ȘI A LIBEREI INIȚIATIVE

Partidul Reformei consideră drept principiu fundamental și sacru al politicii sale apărarea proprietății private și a liberei inițiative și va contribui la legiferarea deplină a liberei inițiative și la crearea cadrului de organizare și funcționare a proprietății private.

Rolul primordial al proprietății private

Partidul Reformei consideră dreptul la proprietate o condiție a libertății omului și optează pentru difuzarea maximală a avuției naționale către proprietarii privați - cetățeni ai Republicii Moldova. Dreptul de proprietate asupra pământului, banilor, imobilelor, invențiilor, inovațiilor, proiectelor de realizare a unor investiții, mărcilor de fabrică a firmelor comerciale și a emblemelor, dreptul de autor asupra creației în toate domeniile, se consfințește prin lege, înregistrarea la instituțiile special create, care atestă dreptul respectiv în caz de litigii și le protejează efectiv.

Libera inițiativă - motorul societății

Partidul Reformei definește libera inițiativă ca o posibilitate legală de a elabora și realiza o acțiune economică. Dreptul omului de a elabora un plan, a investi proprietatea, intelectul și energia sa, a coopera cu alți semenii, a asigura succesul afacerii și drept rezultat a avea profit este un scop nobil și mobilizator pentru activitate. La toate nivelurile structurii sociale, în orice activitate inițiativa privată este binevenită și este sprijinită de către Partidul Reformei prin încetățenirea spiritului liberei inițiative în societatea noastră, sprijinirea agenților economici privați, crearea elementelor economiei de piață și instaurarea deplină a legalității în relațiile de proprietate.

Orientarea sprijinului financiar extern spre domeniul privat

Convins fiind că ajutorul financiar de peste hotare și investițiile străine nu trebuie canalizate în întreprinderile ineficiente și falimentare și în sfera consumului nemijlocit, Partidul Reformei își va orienta în permanență membrii și simpatizanții spre elaborarea unor proiecte competitive, capabile să atragă investiții străine, va organiza sprijinul politic al proiectelor credibile și va recomanda partidelor politice de peste hotare, guvernelor, organizațiilor economice internaționale, tuturor businessmanilor să-și orienteze investițiile cu prioritate în domeniul privat al economiei țării noastre.

V. POLITICA MANAGERIALĂ

Partidul Reformei sprijină activ managementul și managerul în efortul de organizare a proceselor de inovație umană, de integrare și sintetizare a datelor privind evoluția economică și socială, de realizare a unui model de dezvoltare dinamic și suficient, în elaborarea unei strategii a schimbării. Partidului Reformei stimulează și susține acțiunile managerilor de antrenare a concetățenilor, negociere și colaborare efectivă în opera de reformare și reasezare a societății. Suntem pentru un stil managerial modern - încredere în sine și în alții - conjugată cu energie, capacități, cu bărbăție și responsabilitate.

Reconsiderarea valorii și poziției sociale a proprietarilor și managerilor

Partidul Reformei consideră greșite practica socială, mentalitatea și politica care dezavantajează sub aspect moral proprietarii și managerii, iar societatea – sub aspect economic. Se impune o redimensionare a conștiinței naționale prin refacerea imaginii pozitive a acestei păтури sociale, care în lumea modernă și-a confirmat vocația de motor al progresului. Presa de partid, oamenii de știință, businessmanii, întreg partidul vor contribui la formarea imaginii veridice a proprietarului și managerului în conștiința poporului.

Poziția economică a proprietarului și a managerului

Partidul Reformei consideră că orice proiect de lege, hotărâre guvernamentală, etc., în probleme economice e necesar să fie consultate organizațiile economice și politice ale oamenilor de afaceri și că în procesul privatizării rolul proprietarilor și managerilor trebuie să fie primordial, în conformitate cu posibilitățile și competența lor.

Formarea și educarea viitorilor manageri

Pentru formarea unui corp managerial eficient la scara națională și în toate domeniile, Partidul Reformei susține necesitatea unor programe permanente de selecție în instituțiile de învățământ, bazate pe criterii obiective de aptitudini și competență, care să permită recrutarea, instruirea și formarea acestora.

Partidul Reformei contribuie la educarea, culturalizarea și disciplinarea păturii sociale a proprietarilor și managerilor, care în totalitatea ei, în toate domeniile de activitate și regiunile țării trebuie să înțeleagă că societatea îi încredințează misiuni dintre cele mai dificile și, prin urmare, este în drept să-i ceară cunoștințe profunde, patriotism, o ținută morală și energie în atingerea idealurilor.

Protecția juridică și socială a proprietarilor și managerilor

Partidul Reformei va contribui la amplificarea colaborării dintre grupurile de proprietari și manageri pentru întărirea solidarității și colaborării cu alte segmente ale societății și statul în numele unei protecții sigure a averii, demnității și vieții lor, în condițiile actuale când omul de afaceri rămâne de unul singur în fața elementelor criminale și lumpenizate. În acest scop Partidul Reformei va contribui la elaborarea cadrului juridic și la buna funcționare a tuturor instituțiilor statului pentru asigurarea unei protecții eficiente a businessului și a omului de afaceri.

Partidul Reformei va sprijini organizațiile de tip sindical ale patronilor și managerilor formate în scopul ocrotirii intereselor și drepturilor legitime.

VI. POLITICA SOCIALĂ

Scopul politicii sociale a Partidului Reformei constă în elaborarea și promovarea unei politici care să amortizeze costurile sociale ale tranziției către societatea postindustrială, bogată, integrată și disciplinată.

Omul – valoare fundamentală

Partidul Reformei consideră inițiativa, munca și creația umană drept valori fundamentale ale avuției naționale și drept principale surse ale dezvoltării. Considerăm că omul e responsabil de soarta sa și are obligația de a-și dezvolta capacitățile, de a munci și a asigura familiei un trai decent. În raportul stat-persoană ne vom conduce de principiul: Statul există pentru cetățeni, și nu cetățenii pentru stat. În aceeași ordine de idei vom pleda pentru stabilirea drepturilor și obligațiilor reciproce.

Dreptul la muncă

Considerăm primordial dreptul omului la muncă, statului și inițiativei private revenindu-le responsabilitatea de-a favoriza prin măsuri economice și organizatorice posibilitatea exercitării acestui drept în conformitate cu competența profesională a cetățeanului. Apreciem că ocuparea forței de muncă și reducerea șomajului sunt imposibile fără privatizarea efectivă și concursul decisiv al grupului social al proprietarilor și managerilor. Statul trebuie să încurajeze și să susțină inițiativele acestora menite să creeze noi locuri de muncă. Statul și structurile private vor elabora programe, va crea structuri specializate și va aloca mijloace pentru recalificarea forței de muncă. Partidul Reformei consideră că ajutorul de șomaj nu trebuie să depășească termenul de șase luni.

Parteneriatul social

Partidul Reformei consideră greșită din punct de vedere politic, inumană și amorală teoria și practica luptei de clasă și promovează în activitatea sa parteneriatul social, considerând că doar colaborarea loială și civilizată a tuturor cetățenilor, actorilor vieții politice și a agenților economici poate asigura bunăstarea și stabilitatea socială.

Sindicatul în societatea democratică

Recunoscând dreptul la asociere în scopul apărării intereselor socio-profesionale, Partidul Reformei consideră că statul trebuie să asigure cadrul legislativ pentru funcționarea liberă și legală a sindicatelor.

Pentru o protecție și o asigurare socială cu adresă concretă

Partidul Reformei reclamă revizuirea întregului sistem de protecție și asigurare socială, instituirea unor sisteme de stat, private și mixte și acordarea ajutorului social cu adresă concretă, apărării în primul rând a categoriilor de cetățeni inapți de muncă. Apărării acestui scop considerăm necesare pregătirea la nivelul exigențelor contemporane a lucrătorilor sociali, organizarea unei rețele generale de ajutor social. Partidul Reformei este adeptul unei politici eficiente pentru îmbunătățirea situației bătrânilor și handicapaților, pentru reintegrarea socio-economică a șomerilor și repatriaților.

Asigurarea medicală

Partidul Reformei aderă la ideea că sănătatea individului este definită nu numai prin lipsa bolii, ci și prin bunăstarea lui fizică, psihică și socială, și optează pentru un sistem de asigurare medicală preventiv, curativ și de salubritate a mediului. În acest scop suntem pentru diversificarea serviciilor medicale: private, prin asigurări și de stat.

Eliminarea decalajelor din sistemul pensiilor

Partidul Reformei consideră că pentru un volum prestat de muncă de aceeași calificare cetățeanul trebuie să primească o pensie egală, indiferent de locul de muncă, funcție, trai și data pensionării.

Politica în sferile învățământului, culturii, științei, religiei, sportului

Conștient de rolul primordial al inteligenței și spiritului apărării operei de reșezare a societății pe temeiurile ordinii naturale, Partidul Reformei optează pentru investiții particulare și implicarea financiară a statului la nivelul cotelor acceptate apărării bugetele statelor dezvoltate apărării domeniul apărării învățământului, științei, culturii, religiei și sportului. Considerăm că un om cult și bine instruit e și economicște rentabil.

Învățământul

Partidul Reformei se pronunță pentru un sistem de învățământ de stat și privat, la toate nivelurile, deschis și flexibil, care să permită accesul la instruire a fiecărui copil, tânăr sau matur, în funcție de capacitățile individuale. Statul are obligația sa creeze cadrul de acces democratic la educație și instruire, să asigure un nivel de pregătire ce conferă convertibilitate internațională diplomelor eliberate. Partidul Reformei optează pentru programe private și de stat de selectare, susținere și instruire a copiilor și tinerilor supradotați, pentru un sistem național de instruire și recalificare continuă.

Autonomia culturii și libera circulație a valorilor

Având rolul să ne educe, să ne umanizeze și să ne integreze apărării civilizația umană, cultura și arta trebuie susținute atât din partea statului, cât și din partea oamenilor de afaceri, favorizând astfel autonomia creației și libera ei circulație. Partidul Reformei susține în fapt autonomia culturală a etniilor conlocuitoare.

Știința – catalizator al reformei

Considerăm că activitatea științifică trebuie astfel organizată încât să stimuleze și să sporească cointeresarea materială a cercetătorului în elaborarea unor soluții viabile pentru problemele actuale și de perspectivă ale economiei și societății. Ne pronunțăm pentru reorientarea științei

spre activitatea de cercetare și proiectare aplicată cu elemente de cercetare fundamentală - strategie care în viziunea Partidului Reformei răspunde cel mai bine exigențelor actuale. Optăm pentru o rețea mixtă - privată, de stat și de cooperare internațională de cercetare științifică, sprijinită de stat prin credite avantajoase, scutire de impozite, alocări bugetare, etc.

Valoarea și locul intelectualității

Adept al valorii și competenței individuale, Partidul Reformei militează pentru așezarea intelectualității pe poziția valorii sale reale apărării societății, urmărind în permanență stimularea și angajarea continuă a acesteia în procesul de transformări economico-sociale.

Tineretul – pregătire și implicare socio-politică în societatea de mâine

În viziunea Partidului Reformei tineretul reprezintă una din forțele principale în înfăptuirea reformei și încetățenirea societății democratice. Statul are obligația să creeze condițiile necesare pentru depistarea, formarea și punerea în valoare a aptitudinilor intelectuale și fizice ale tinerii generații. Optăm pentru implicarea pleneră a tineretului în afaceri, cercetare, cultura și viața social-politică. Suntem convinși că tineretul țării noastre, de o valoare incontestabilă, are nevoie nu de politică de susținere ci de eliminarea barierelor artificiale din calea afirmării lui economice, sociale și politice.

Omul – parte a naturii și ocrotitor al ei

Partidul Reformei promovează consecvent politica de conștientizare a importanței dimensiunii ecologice în activitatea umană și aderă la inițiativele de racordare a procesului educațional și a celui productiv la aceste exigențe. Partidul Reformei elaborează programe ecologice proprii și le susține pe ale statului și cele internaționale menite să refacă potențialul natural și al mediului ambiant; susținem legislația care condiționează orice tip de activitate economică prin respectarea exigențelor ecologice.

Revigorarea moralei creștine

În viziunea Partidului Reformei principiile creștinismului care educă și formează personalitatea umană se impun a fi susținute de întreaga societate. Statul are menirea să sprijine activitatea cultelor religioase, respectând autonomia lor economică și confesională. În scopul menținerii autorității morale a reprezentanților cultelor considerăm că ei nu trebuie să se implice în disputa politică.

VII. STATUL: ORGANIZAREA INTERNĂ ȘI POLITICA EXTERNĂ

Partidul Reformei pornește de la ideea că nu există țări bogate și țări sărace; există țări bine conduse și țări prost conduse.

Partidul Reformei pledează pentru optimizarea și profesionalizarea procesului decizional, sporirea gradului de responsabilitate morală și politică a guvernanților, în scopul creării statului de drept și a societății civile, libere și disciplinate, integrată în sistemul de valori mondiale.

VII. 1. Organizarea internă

Apărarea libertăților și drepturilor omului

Partidul Reformei consideră drept o primă datorie a statului ocrotirea, garantarea și respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului: politice, civile, economice, sociale și culturale, în conformitate cu standardele internaționale. Considerăm că o guvernare care încalcă drepturile cetățenilor își pierde legitimitatea și trebuie abolită de către popor.

Separarea puterilor de stat

În viziunea Partidului Reformei separarea puterilor în stat: în legislativă, executivă și judiciară este un principiu fundamental și se impune stipularea lui clară în Constituție și în legile Republicii Moldova.

Independența justiției

Optăm pentru reforma sistemului justiției și de drept și formarea unei judecătoria și a organelor de drept independente și moderne. Pentru respectarea strictă a legalității și ordinii de drept de către toate ramurile puterii considerăm necesară instituirea Curții Constituționale.

Pentru reforma administrativă

Partidul Reformei este adeptul trecerii la noua structură administrativ-teritorială, pentru crearea unui cadru legislativ propice autonomiei organizatorice și financiare, a administrației locale, profesionale și responsabile.

Independența și integritatea teritorială a țării

Partidul Reformei consideră că asigurarea independenței și integrității teritoriale a țării este o sarcină primordială a statului și a tuturor formațiunilor politice legale.

Armata Națională

Armata este apărătorul independenței și integrității teritoriale ale statului. Partidul Reformei propune și participă la realizarea unui program special de integrare socială a ofițerilor. Parte importantă a elitei naționale, ofițerii trebuie să-și ocupe locul meritat în societate, iar inteligența și curajul lor trebuie pe deplin valorificate.

VII. 2. Politica externă

Partidul Reformei consideră drept obiectiv major al politicii externe asigurarea independenței și a intereselor Republicii Moldova în lume și cooperează la îndeplinirea acestui deziderat.

Cooperarea internațională

Considerăm primordială realizarea unei politici de cooperare și colaborare cu ONU și organismele sale specializate, cu toate statele, cu organizațiile internaționale guvernamentale și neguvernamentale pentru integrarea ireversibilă a Republicii Moldova în comunitatea europeană și mondială.

Politica economică externă

Optăm pentru o politică economică externă operativă și flexibilă care să permită expansiunea constantă a produselor noastre pe piață mondială, să înlesnească accesul Republicii Moldova în organizațiile economice internaționale și să atragă investiții străine masive în economia națională. Obiectivul central al politicii economice externe este obținerea autonomiei economice a țării.

VIII. PENTRU METODE PARLAMENTARE

Obiectivele programatice ale Partidului Reformei sunt detaliate în programe speciale pe domenii și realizate prin metode parlamentare legale.

Optăm pentru democrație și etică politică, pentru dialogul civilizată și concurența loială a ideilor și personalităților, pentru succesul reformei.